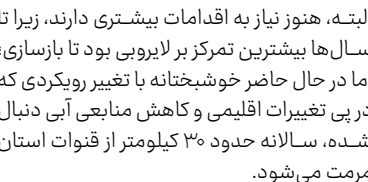


- شنبه ۲۷ بهمن ۱۴۰۳**
- سال هفدهم ■ شماره ۳۰۶۵**

قنوات ستون فقرات رونق کشاورزی همدان

مدیر آب و خاک و امور مهندسی جهاد کشاورزی استان همدان: ۵۰ درصد قنوات همدان بازسازی شده‌اند



یکی از ابعاد مهم توسعه، بعد اقتصادی آن است. قنات‌ها به‌عنوان شریان‌های حیاتی مناطق خشک و نیمه‌خشک کشور، در بعد اقتصاد، نقشی بنیادین بازی می‌کنند. زیرا آب به‌عنوان یک عامل زیربنایی، راهگشایی اساسی در امر توسعه است. اهمیت این مایع گران‌بها تنها به مصارف شخصی و خانگی محدود نیست، بلکه یکی از بزرگترین سرمایه‌های ملی هر کشور به‌شمار می‌آید و نقشی چشمگیر در توسعه اقتصادی دارد چراکه اجرای طرح‌های کشاورزی و صنعتی در هر منطقه، پیش از هر چیز به وجود منابع آب کافی و مناسب وابسته است و همه برنامه‌ریزی‌های کشاورزی و صنعتی به تعیین مقدار آب موجود بستگی دارد، به دیگر سخن تولید هیچ فراورده کشاورزی و کالای صنعتی، بی‌آب امکان‌پذیر نیست و هیچ پروژه بزرگی به اجرا درنمی‌آید، مگر آنکه آب لازم برای آن از پیش تدارک دیده شده باشد.

در این بین قنات، مطمئن‌ترین و پایدارترین گزینه در بهره‌برداری مطلوب از سفره‌های آب زیرزمینی است و به علت میسر بودن بهره‌گیری از امکانات و زیرساخت‌های بومی، کاهش هزینه‌ها و صرفه‌جویی در مصرف انرژی، می‌تواند توجیه‌گر سرمایه‌گذاری و هدایت بخشی از بودجه‌ها به سمت نوسازی و لایروبی این منابع آبی باشد که یقیناً استان همدان نیز با توجه به شرایط اقلیمی و خشک‌سالی‌های پی در پی از این ضرورت مستثنی نیست.

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا با یوسف کاکاوند، مدیر آب و خاک و امور فنی مهندسی جهاد کشاورزی استان همدان و تنی چند از دهیاران روستاهای شهرستان همدان درخصوص آخرین وضعیت قنات‌ها گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

مدیر آب و خاک و امور فنی مهندسی جهاد کشاورزی استان همدان با اشاره به آخرین وضعیت قنوات استان همدان، گفت: در حال حاضر، ما دو هزار و ۴۷۷ رشته قنات در استان همدان داریم و طبق آماری که از شرکت آب منطقه‌ای دریافت کرده‌ایم، میزان برداشت آب از آن‌ها ۲۶ میلیون مترمکعب است.

یوسف کاکاوند، با تأکید بر اینکه مجموع طول این قنوات ۹۲۸ کیلومتر است که تقریباً ۵۰ درصد آن‌ها احیا، بازسازی و نوسازی شده‌اند، اظهار کرد:

سپهرغرب، گروه کشاورزی – طاهره ترابی‌مهوش: در پی بررسی آخرین وضعیت قنوات استان همدان مشخص شد؛ تا چندی پیش قنات‌ها ستون فقرات و منشأ آبادانی کشاورزی بودند.

یکی از ابعاد مهم توسعه، بعد اقتصادی آن است. قنات‌ها به‌عنوان شریان‌های حیاتی مناطق خشک و نیمه‌خشک کشور، در بعد اقتصاد، نقشی بنیادین بازی می‌کنند. زیرا آب به‌عنوان یک عامل زیربنایی، راهگشایی اساسی در امر توسعه است. اهمیت این مایع گران‌بها تنها به مصارف شخصی و خانگی محدود نیست، بلکه یکی از بزرگترین سرمایه‌های ملی هر کشور به‌شمار می‌آید و نقشی چشمگیر در توسعه اقتصادی دارد چراکه اجرای طرح‌های کشاورزی و صنعتی در هر منطقه، پیش از هر چیز به وجود منابع آب کافی و مناسب وابسته است و همه برنامه‌ریزی‌های کشاورزی و صنعتی به تعیین مقدار آب موجود بستگی دارد، به دیگر سخن تولید هیچ فراورده کشاورزی و کالای صنعتی، بی‌آب امکان‌پذیر نیست و هیچ پروژه بزرگی به اجرا درنمی‌آید، مگر آنکه آب لازم برای آن از پیش تدارک دیده شده باشد.

در این بین قنات، مطمئن‌ترین و پایدارترین گزینه در بهره‌برداری مطلوب از سفره‌های آب زیرزمینی است و به علت میسر بودن بهره‌گیری از امکانات و زیرساخت‌های بومی، کاهش هزینه‌ها و صرفه‌جویی در مصرف انرژی، می‌تواند توجیه‌گر سرمایه‌گذاری و هدایت بخشی از بودجه‌ها به سمت نوسازی و لایروبی این منابع آبی باشد که یقیناً استان همدان نیز با توجه به شرایط اقلیمی و خشک‌سالی‌های پی در پی از این ضرورت مستثنی نیست.

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا با یوسف کاکاوند، مدیر آب و خاک و امور فنی مهندسی جهاد کشاورزی استان همدان و تنی چند از دهیاران روستاهای شهرستان همدان درخصوص آخرین وضعیت قنات‌ها گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

مدیر آب و خاک و امور فنی مهندسی جهاد کشاورزی استان همدان با اشاره به آخرین وضعیت قنوات استان همدان، گفت: در حال حاضر، ما دو هزار و ۴۷۷ رشته قنات در استان همدان داریم و طبق آماری که از شرکت آب منطقه‌ای دریافت کرده‌ایم، میزان برداشت آب از آن‌ها ۲۶ میلیون مترمکعب است.

یوسف کاکاوند، با تأکید بر اینکه مجموع طول این قنوات ۹۲۸ کیلومتر است که تقریباً ۵۰ درصد آن‌ها احیا، بازسازی و نوسازی شده‌اند، اظهار کرد:

کشاورزی

نزدیک به ۵۰ تا ۶۰ درصد آن‌ها از بین رفته‌اند.

وی با اشاره به اینکه در سال‌های گذشته برای آب شرب هم از این قنوات استفاده می‌کردیم، خاطرنشان کرد: حتی سطح آب زیرزمینی در این منطقه بسیار بالا بود و با حفر چاه در عمق دو یا سه متری می‌شد به آب رسید اما امروزه دیگر استفاده از این منابع محدود شده است.

در ادامه دهیار روستای دهپیاز نیز با اشاره به اینکه یکی از قنات‌های مهم روستا تا سال قبل گویا وضعیت خوبی داشته، اما حالا بخش‌هایی از آن تغییر کاربری داده گفت: البته قسمتی از مسیر آن در منطقه علی‌آباد فرهنگیان توسط جهاد کشاوری نوسازی شده اما ادامه این روند انتقال آب به داخل روستا، به اعتبار و لوله‌کشی نیاز دارد.

خلج با بیان اینکه بخشی از آب این قنات در حال حاضر به شبکه فاضلاب شهری هدایت شده عنوان کرد: به گفته قدیمی‌ترها در گذشته شبکه آب‌رسانی این قنات بسیار قوی بوده، اما حالا بخش‌هایی از مسیر آن به شبکه فاضلاب هدایت شده و قسمتی هم تا پشت خانه‌های علی‌آباد فرهنگیان در مرحله نوسازی پیش رفته است.

وی با ابراز اینکه در گذشته، مردم به‌صورت سنتی از این آب استفاده می‌کردند و آن را «آب بزرگ» می‌نامیدند خاطرنشان کرد: شرایط ساخت و سازی روی قنات به نحوی پیش رفته که همچون گذشته دیگر امکان برداشت آب وجود ندارد به گونه‌ای که مسیر قنات در منطقه علی‌آباد فرهنگیان و بلوار استقلال پوشانده و دسترسی مستقیم به آن بسته شده است.

مع‌الوصف چنانکه گفته شد، شبکه قنات‌های ایران در طول چند هزار سال گذشته نقش ستون فقرات و اسکلت‌بندی آبادانی و کشاورزی فلات ایران را داشته‌اند اما امروز در اثر بی‌توجهی به امر لایروبی و نوسازی، بیشتر این قنات‌ها از حیز انتفاع ساقط شده و احیای آن هزینه مضاعفی به‌دنبال دارد این در حالی است که امروز جای جای ایران به لحاظ اقلیمی جزو مناطق گرم و خشک محسوب و امکان دسترسی به منابع آبی حاصل از بارندگی محدود شده است؛ بنابراین با توجه به ضرورت تأمین آب ایمن بازهم چاره‌ای به‌جز توسل به سازه‌های قدیمی مهندسی آب همچون قنات‌ها نیست که در این زمینه بنا به هزینه‌بر بودن فرایند احیا، انتظار می‌رود این روند با همراهی مردم محلی انجام شود. این جلب مشارکت، هنری است که می‌بایست ازسوی مسئولان به‌کارگرفته شود تا مردم خود را در مدیریت و ساماندهی منابع آن سهیم بدانند.

اجرای نشده است.

دهیار روستای عربلو، در پاسخ به این پرسش که آیا از این قنات‌ها برای کشاورزی هم استفاده می‌شود؟ ابراز کرد: همه آن‌ها برای کشتی در این مورد استفاده قرار می‌گیرند، برخی به‌صورت عمومی و برخی دیگر به‌صورت خصوصی.

سازدار افزود: البته میزان آب به‌اندازهای نیست که بتوان کشاورزی گسترده انجام داد. مثلاً برای کشت آبی محصولاتی مانند گندم، دیگر آب کافی وجود ندارد، اما برای باغ‌های کوچک و درختان هنوز قابل استفاده است، این در حالی است که قبلاً حجم آب این قنات‌ها بیشتر بود و کشاورزی رونق بیشتری داشت.

در ادامه دهیار روستای سرخ‌آباد نیز عنوان کرد: در روستا چند قنات داریم اما همه آن‌ها غیرفعال شده‌اند که یکی از مهم‌ترین آن‌ها روستا «گل کهریز» است.

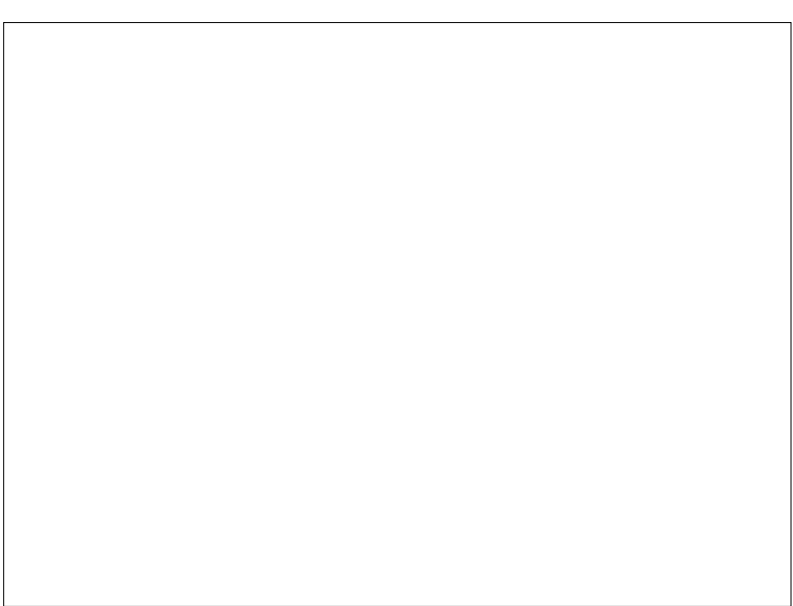
کوچکی با ابراز اینکه یکی دیگر از قنوات ما بین روستاهای «پهن‌آباد» و «سرخ‌آباد» مشترک است عنوان کرد: سرچشمه آن در بالادست روستای ما قرار دارد، اما تقریباً دو سوم مسیرش متعلق به پهن‌آباد و یک‌سوم آن مربوط به سرخ‌آباد است، علاوه بر این، ما چهار قنات دیگر هم داریم.

وی با بیان اینکه ما در مجموع چهار قنات در روستا داریم تشریح کرد: در منطقه‌ای به نام «محلّه درمان بلاغی») دو قنات دیگر وجود دارد چون در گذشته در آن منطقه آسیاب‌های آبی فعال بوده‌اند.

دهیار روستای سرخ‌آباد در پاسخ به این پرسش که آیا در حال حاضر از این قنات‌ها بهره‌برداری می‌شود؟ ابراز کرد: در سال‌های اخیر، تنها در اوایل بهار و در صورت بارندگی، مقدار کمی آب در قنوات جریان پیدا می‌کند اما بقیه سال کاملاً خشک هستند.

کوچکی افزود: البته قنات مشترک ما با پهن‌آباد که از داخل روستا عبور می‌کند، تا سال ۱۳۹۶ فعال بود، اما در آن سال بارندگی شدید باعث آب‌گرفتگی در روستا شد پس از آن، مسیر قنات بازسازی شد و تا سال گذشته هنوز مقداری آب داشت، اما سال جاری تقریباً خشک شده است.

وی در واکنش به این پرسش که آیا از این قنات‌ها برای کشاورزی استفاده می‌کنید؟ اظهار کرد: در گذشته، کشاورزی در روستای ما رونق داشت، اما در حال حاضر خیلی کمتر شده و در حال حاضر کشاورزان بیشتر از چاه‌های دستی برای آبیاری استفاده می‌کنند، پیش‌تر ما حدود ۲۰ تا ۳۰۰ هکتار باغ انگور داشتیم اما اکنون



از شرکت آب منطقه‌ای دریافت شود.

در ادامه دهیار عربلو گفت: متأسفانه قنوات روستا شرایط چندان مناسبی ندارد. بیشتر آن‌ها نیاز به لایروبی و پاک‌سازی دارند به‌طوری که میزان آب آن‌ها نسبت به ۶ یا هفت سال گذشته به‌شدت کاهش یافته است.

سازدار با تأکید بر اینکه یکی از این قنات‌ها با نام «شیر خط») تأمین‌کننده آب شرب روستا است، اذعان کرد: متأسفانه خشک‌سالی‌های اخیر روی حجم آب و دبی این قنات‌ها تأثیرگذار بوده به طوری که در حال حاضر طی روز تنها ساعتی آب شرب روستا برقرار است.

وی در پاسخ به اینکه حجم آب آن چقدر است؟ گفت: میزان دقیق آن را نمی‌توانم بگویم، اما طبق آمارهای گذشته، حدود ۲۰ لیتر در ثانیه آب داشته، البته الان شرایط تغییر کرده و مردم تنها روزانه برای نیم ساعت تا ۴۰ دقیقه به آب آن دسترسی دارند، پس معمولاً بعد از خالی شدن منبع، آن را می‌بندند تا دوباره پر شود.

وی با اشاره به اینکه ما این قنات‌ها را با نام‌های محلی می‌شناسیم، مانند «شیر خط»، «قره بلاغ»، «شور جا» و «شادمان» که متأسفانه برخی از آن‌ها سال‌هاست که لایروبی و بازسازی نشده‌اند تشریح کرد: البته چند سال پیش جهاد کشاورزی با شورای روستا صحبت کرده بود که با مشارکت مردم و حمایت مالی جهاد، بازسازی انجام شود، اما از نتیجه آن خبر ندارم ولی آنگونه که پیدا است به‌نظر می‌رسد که احتمالاً هنوز

وی در واکنش به اینکه با توجه به اهمیت قنات‌ها به‌عنوان منبع آبی، رویکرد جهاد کشاورزی در زمینه بهره‌برداری از آن‌ها چیست؟ آیا آموزش‌های لازم به ساکنان مناطق اطراف داده شده؟ گفت: پیش از این، تمرکز اصلی روی لایروبی و مرمت بود، اما در حال حاضر، رویکرد بازسازی و نوسازی کامل در دستور کار قرار گرفته، به این معنا که کف قنات‌هایی که طی سالیان متمادی دچار رسوب‌گذاری شده‌اند، بازسازی شده و این‌سازي انجام می‌شود. در نتیجه، آن‌هایی که بازسازی می‌شوند، برای سال‌ها طولانی قابل بهره‌برداری خواهند بود، البته هزینه این اقدامات نسبت به گذشته افزایش چشمگیری داشته، اما در عوض، بازدهی بالاتری نیز دارد.

این مسئول در واکنش به این پرسش که یکی از مشکلات در برخی شهرستان‌های استان به‌ویژه شهرستان همدان، آلودگی آب قنوات به فاضلاب است، آیا در این زمینه اقداماتی انجام شده؟ ابراز کرد: آن‌هایی که در داخل شهرها قرار دارند، در اختیار جهاد کشاورزی نیستند و مسئولیت‌شان بر عهده شرکت آب منطقه‌ای و شرداری‌ها است.

کاکاوند ادامه داد: به‌طور کلی، جهاد کشاورزی مسئول اجرای عملیات بازسازی و بهره‌برداری از قنوات است، اما از نظر قانونی اختیاراتی در زمینه مدیریت حريم آن‌ها ندارد در همین دلیل، برای انجام هرگونه بازسازی، ابتدا باید مجوزهای لازم

چالش آب و اجرای سند امنیت غذایی

این عدد در ایران چقدر است؟ ۴۰ تومان نه ۴۰ هزار تومان. بنابراین باید اصلاح ساختار اقتصادی رخ دهد تا این صنعت، خودش را برگرداند. سخنگوی وزارت نیرو در ادامه سخنان خود، گفت: اگر از فناوری کمک بگیریم به نتیجه می‌رسیم. در حال حاضر سال‌ها است درباره ممانعت از خرد شدن اراضی کشاورزی صحبت می‌شود، اما قانون چرا اجرا نمی‌شود؟

بزرگ‌زاده با بیان این که روی زمین‌های کوچک مقیاس نمی‌توان فناوری پیاده کرد، گفت: وقتی نتوان فناوری داشت در نتیجه نمی‌توان بهره‌وری را به کشت اضافه کرد.

وی با گلابه‌مندی از عدم اجرا قوانینی که در حوزه کشاورزی اجرا نمی‌شود، بیان کرد: چرا تعاونی کردن تولید به مرحله اجرا در نیامده است؟ ضرورت دارد زمین‌ها یکپارچه شوند تا بهره

بردار بتواند فناوری را در کشت اجرا کند؛ به‌کارگیری فناوری یعنی افزایش بهره‌وری.

این مسئول در پایان تأکید کرد: از سوی دیگر باید به خود صنعت آب یک خودگردانی نسبی اقتصادی داد، چون با بودجه‌های منابع عمومی دولتی امکان بهبود و انجام کارهای بزرگ وجود ندارد.

سند امنیت غذایی یک هنجار ملی بوده و مورد قبول حاکمیت است.

سخنگوی وزارت نیرو با بیان این که روی سند امنیت غذایی همه نظرات کارشناسی اجماع شده است، اعلام کرد: وزارت نیرو هم خود را موظف می‌داند که به هنجارهای ملی احترام گذاشته و بپذیرد.

- ارزانی که هرز می‌رود**

بزرگ‌زاده افزود: سال‌ها قبل ترکیه روی صنعت کشاورزی خود سرمایه‌گذاری کرد و امروز بزرگ‌ترین صادرکننده محصولات به بازار بزرگ روسیه است. آیا مطالعه شده که چگونه می‌توان صنعت کشاورزی را توسعه داد بدون این‌که مصرف آب افزایش پیدا کند یا با پدیده هدررفت آب مواجه باشیم؟

وی در خصوص توسعه کشاورزی بدون افزایش مصرف آب، گفت: کشورهای جهان بهره‌وری را افزایش داده‌اند حتی کشورهایی که دارای منابع آبی هستند.

وی با تأکید بر اصلاح ساختار اقتصادی آب، ادامه داد: در کشورهایی مانند دانمارک و نروژ که منابع غنی آب در اختیار دارند قیمت هر متر مکعب آب به طور متوسط چقدر است؟ بیش از سه دلار.

پیشران‌های توسعه هدایت کنیم، اظهار کرد: این امر باید انجام شود تا برای ایرانیان تولید سرمایه کند، همچنین این آب را باید جایی هدایت کنیم که تولید شغل بیشتر می‌کند و البته نگران محیط زیست باشیم و باید این آب را برای بهره‌وری‌های محیط زیستی و ارزش‌های محیط زیستی پرداخت کنیم.

سخنگوی وزارت نیرو در ادامه با اشاره به سند امنیت غذایی، تصریح کرد: سند دانش بنیان امنیت غذایی مبانی خوبی در این خصوص دارد؛ از یک سو می‌تواند نگرانی‌های ما را از طریق افزایش فناوری و بهره‌وری و نیز پیش‌بینی‌های دیگری که شده تولید رو بالا ببرد و از طرف دیگر انتظار است میزان مصرف آب مصرفی را کاهش دهد. متأسفانه این سند مهجور است و به اندازه کافی به آن توجه نمی‌شود.

بزرگ‌زاده تأکید کرد: همه ما در دولت و در خارج از دولت موظف هستیم که برتری‌ها و مزیت‌های این سند را درک کنیم و با آن همراه شویم و نرواسیم از مسیر سختی که در پیشرو داریم؛

وی یادآور شد: اگر هم‌کاران وزارت جهاد کشاورزی با توجه به مفاد این سند کار را شروع کنند، وزارت نیرو قطعاً کنار این سند است چون

سپهرغرب، گروه کشاورزی: سخنگوی وزارت نیرو با اشاره به عدم همخوانی بهره‌وری آب در کشور نسبت به استاندارد جهانی،گفت: در اراضی کوچک‌مقیاس کشاورزی نمی‌توان فناوری را پیاده کرد درنتیجه نمی‌توان بهره‌وری را به کشت افزود. فرونشست‌ها، پایین رفتن سفره‌های زیرزمینی، فرسایش خاک، شوری اراضی کشاورزی و... معضلاتی است که زیست‌بوم و امنیت غذایی کشور را تهدید می‌کند. در حالی که برخی از پروژه‌های کلان کشاورزی کشور در انتظار تأمین آب است وزارت نیرو میزان هدررفت آب در بخش کشاورزی را بیش از حد استاندارد می‌داند.

سخنگو صنعت آب کشور گفت: واقعیت این است که هم اکنون میزان بهره‌وری؛ چه بهره‌وری اقتصادی، چه بهره‌وری اجتماعی و چه بهره‌وری محیط زیستی از آب مطلقاً با مقادیر استاندارد همخوانی ندارد و با استاندارد جهانی فاصله زیادی دارد.

عیسی بزرگ‌زاده، افزود: ما باید بهره‌وری اقتصادی را در آب افزایش دهیم؛ یعنی از هر متر مکعب آب بیشترین ارزش افزوده را نصیب هر ایرانی کنیم.

وی با بیان این که آب را باید به سمت

نادرست منابع آبی موجب کاهش دسترسی به آب برای کشت محصولات شده است.
تیم‌های بین‌المللی منجر به محدودیت‌هایی در تأمین تجهیزات و فناوری‌های نوین برای بخش کشاورزی شده است.

ضعف زیرساخت‌ها: کمبود زیرساخت‌ها مناسب برای حمل‌ونقل و انبارداری محصولات کشاورزی یکی دیگر از چالش‌هاست.
- سرمایه‌گذاری نکردن کافی: کاهش سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی موجب تضعیف توان تولیدی این بخش شده است.
-مشکلات بازار: نوسانات قیمت محصولات کشاورزی و ثبات نداشتن بازار نیز بر تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاران تأثیر منفی گذاشته است.

- فرصت‌ها برای تقویت اقتصاد کشاورزی**

با وجود چالش‌ها، فرصت‌هایی نیز برای تقویت اقتصاد کشاورزی ایران ازجمله، استفاده از فناوری‌های نوین همچون آبیاری قطره‌ای و سیستم‌های هوشمند، بازارهای جدید صادراتی

داده، با وجود این اهمیت، نرخ رشد اقتصادی این بخش در سال‌های اخیر نوسانات زیادی داشته است.

بر اساس گزارش‌ها، رشد اقتصادی بخش کشاورزی در سال ۱۴۰۲ تحت تأثیر خشکسالی تنها ۰٫۲ درصد بوده است، اما پیش‌بینی می‌شود که این رشد در سال ۱۴۰۳ به ۱٫۳ درصد افزایش پیدا کند، همچنین بانک جهانی پیش‌بینی کرده است که رشد اقتصادی کلی کشور در سال ۲۰۲۵ به ۳٫۱ درصد برسد. تولید محصولات اصلی همچون گندم، جو و دانه‌های روغنی نشان‌دهنده ظرفیت بالای کشاورزی ایران است. بر اساس پیش‌بینی‌ها، تولید گندم ایران در سال ۲۰۲۵ به ۱۴ میلیون و ۵۰۰ هزار تن خواهد رسید که نشان‌دهنده افزایش قابل توجهی نسبت به سال‌های گذشته است.

- چالش‌های پیش روی اقتصاد کشاورزی**

با وجود ظرفیت‌های موجود، اقتصاد کشاورزی ایران با چالش‌هایی روبه‌رو است:
-کمبود آب: تغییرات اقلیمی و مدیریت

مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور، نقش حیاتی در تأمین امنیت غذایی، ایجاد اشتغال و توسعه پایدار ایفا می‌کند. با وجود منابع طبیعی غنی و نیروی کار ماهر، این بخش در سال‌های اخیر با چالش‌هایی همچون تغییرات اقلیمی، کمبود آب، تحریم‌ها و ضعف زیرساخت‌ها روبه‌رو بوده است. با این حال، تحولات مثبت اخیر در زمینه تولید محصولات کشاورزی، به‌ویژه گندم، جو و دانه‌های روغنی، نویدبخش آینده‌ای روشن برای این بخش است.

بر اساس پیش‌بینی‌ها، تولید ناخالص داخلی بخش کشاورزی در سال‌های ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ به ترتیب به ۳۱۹ هزار و ۷۱۵ میلیارد ریال و ۳۲۵ هزار و ۴۷۰ میلیارد ریال خواهد رسید، همچنین پیش‌بینی می‌شود که تولید گندم ایران در سال ۲۰۲۵ به ۱۴ میلیون و ۵۰۰ هزار تن برسد. بخش کشاورزی ایران با سهمی حدود ۱۰ درصد از تولید ناخالص داخلی (GDP) کشور، یکی از ارکان اصلی اقتصاد محسوب می‌شود. این بخش حدود ۲۰ درصد از اشتغال کشور را به خود اختصاص



پیش‌بینی‌های مثبت از تولید محصولات کشاورزی و افزایش صادرات، امیدواری‌ها برای آینده این بخش بیشتر شده است.

اقتصاد کشاورزی ایران به‌عنوان یکی از

سپهرغرب، گروه کشاورزی: بخش کشاورزی به‌عنوان یکی از ارکان اصلی اقتصاد ایران، با وجود چالش‌های متعدد همچنان ظرفیت‌های بالایی برای رشد و توسعه دارد، با توجه به